

dr. Neukum Flórián, a Székesfehérvári Ügyvédi Kamara elnökének ünnepi köszöntője a Székesfehérvári és Veszprémi Ügyvédi Kamara megalakulásának 150. évfordulója alkalmából (elhangozott a Székesfehérvári Ügyvédi Kamara rendkívüli közgyűlésén, 2025. február 18-án)

Tisztelt Polgármester urak, Elnök asszonyok, Elnök urak, Főügyész úr!

Kedves Vendégeink!

Tisztelt Kollégák!

Köszönöm, hogy eljöttek és megtisztelik jelenlétükkel ünnepi közgyűlésünket.

Azt gondolom, hogy ünnepi köszöntőmet leghitelesebben az 1874. évi XXXIV. törvénycikk indokolási részének idézésével kezdhetem. Ez a jogszabály az, amely megteremtette az ügyvédtársadalom működésének modern kereteit. A jogszabály indokolásának a gondolatai a mai napon is aktuálisak és kiemelik a 150 éves fennállásunk jelentőségét a következők szerint.

„Az igazságszolgáltatás egyik legfontosabb közege az ügyvéd.

Ha törvénykezésünket a jogtudomány és alkotmányos intézményeink követelményeinek megfelelőleg akarjuk szervezni: akkor lehetetlen az ügyvédség rendezését mellőznünk.

A bíróságok szervezésére vonatkozó törvények már hatályba léptek; a közjegyzőkről szóló törvényjavaslat pedig szintén a törvényhozás elé terjesztetett. De az új organismus mindamelllett, is hiányos maradna, ha a fentebbi munkákkal az igazságszolgáltatás harmadik főtenyezőjének, az ügyvédségnek szervezése is végre nem hajtatódnék.

I.

Már a királyi közjegyzőkről szóló törvényjavaslat indokolásában ki van fejtve azon lényeges különbség; mely az ügyvéd és bíró a közjegyző hivatása között létezik, és a melynél fogva e három közeg teendői egy kézben nem központosíthatók; mindegyik csak úgy bírván hivatásának teljesen megfelelni, ha hatásköre elkülönítve és önállóvá van téve.

A három közeg közül az ügyvédnek hivatása: a jog védelme. Ő felderíti a kétes jogviszony tényi és jogi körülményeit, és ez által megkönnyíti a bírónak az igazságos ítélethozatalt. Ő ellenőrzi a bíróságokat és hatóságokat, nehogy eljárásuk netán tévedéseik által a polgárok jogait sértsék. Az ügyvédi hivatás ezen fontossága szükségessé teszi, hogy részére a törvénykezési szervezetben oly állás biztosíttassék, mely hivatásának teljes betöltését reá nézve lehetségessé tegye.

Mert habár az ügyvéd közvetlenül csak egyes polgárokat képvisel, és egyesek jogait védelmezi: eljárásának alapját mégis a jog eszméje képezi, - melynek elveit szem elől tévesztenie, azokkal ellenkezésbe jönnie, egy pillanatra sem szabad. Ez által válik az ügyvéd az igazságszolgáltatás tényezőjévé.

Ezen cél érdekében az ügyvédség szervezésénél kell gondoskodnunk arról, hogy egy részről ezen állást csak képzett jellemes férfiak foglalják el, de másrésztől e férfiak biztosítva legyenek a felől, hogy hivatásukban szabadsággal és önállósággal járassanak el, és a jog védelmében nemes hivatásuknak megfelelő működési körrel bírjanak.”

Ezek a mondatok hűen kifejezik a jogalkotók szándékát arra, hogy az ügyvédi tevékenység megfelelő keretek között, és társadalmi súlyához méltóan kerüljön szabályozásra.

Hosszú út vezetett odáig, hogy ez a jogszabály megszülessen. Nem kívánok nagyon messzire visszanyúlni, csak utalok arra, hogy az ügyvédséghez hasonló képviseleti hivatás nyomait már az ókorban felfedezhetjük. Volt olyan dolgozat a szakirodalomban, amely az ügyvédi tevékenységet a legősibb mesterségek egyikeként aposztrofálta.

Most röviden az ügyvédség magyarországi kialakulásával kapcsolatban vázolnám azt az utat, amelyet hivatásrendünk az 1874. évi XXXIV. törvénycikk megalkotásáig bejárt.

Az ügyvédi hivatás gyakorlásának kezdetei Magyarországon a kora középkorig nyúlnak vissza, a hivatásrend előképei már a XI. században fellelhetők. A XI-XII. századi oklevelekben, Kálmán király törvényeiben és az Aranybullában is megtalálhatjuk az igazságszolgáltatás rendszeres, pristaldus néven említett szereplőjét.

A szakképzett ügyvédség kialakulása azonban csak évszázadokkal későbbre tehető. A XIV. századtól a külföldi egyetemeken végzett és hazatérő jogtudó értelmiség a jogi kézikönyvek, formuláskönyvek és gyűjtemények ismerete által már valamiféle szakjogászai képzéssel rendelkezett. Annak ellenére, hogy szükség esetén ellátták munkaadójuk perbeli képviseletét, tanácsot adtak jogi kérdésekben, még nem beszélhetünk ügyvédéről, ügyvédségről.

Zsigmond király tette meg az ügyvédség kialakulásához vezető első lépést, amikor az 1405-ben kiadott rendeletével elválasztotta egymástól az egyházi és világi jogi szakemberek tevékenységét.

A XV. században Magyarországon is kialakult egy olyan jogászréteg, amelynek tagjai tényleges ügyvédi tevékenységet folytattak, rendszeresen és keresetszerűen foglalkoztak jogi tanácsadással és perbeli képviselettel. 1486-ban Mátyás király már arra kényszerült, hogy korlátozza a jogászok működését.

Az ügyvédi eskü intézményét először az 1576. XXVII. tc. vezette be. Az első magyar ügyvédi rendtartásnak az I. Lipót által 1694. októberében kiadott Statutum Per Advocatus Causarum, seu Procuratores Regni Observandum pátenst tekinthető, mely részletesen szabályozta az ügyvédi tevékenységet.

Időben nagyot ugorva kijelenthető, hogy az 1874-es törvény legfontosabb eleme az ügyvédi kamarák felállítása volt, amely szabályozás máig ható eredményként 1875-ben – történelmileg más hivatásrendi kamarákkal egyidőben – megalakultak az ügyvédek érdekvédelmi, öngazgató szervezetei, az ügyvédi kamarák.

Mit ünnepelünk tehát ma?

Tényszerűen a Székesfehérvári és Veszprémi Ügyvédi Kamara létrejöttét.

Napra pontosan 150 évvel ezelőtt, 1875. február 18-án jött létre Székesfehérváron a Székesfehérvári és Veszprémi Ügyvédi Kamara. Szeretném kiemelni azt a körülményt, hogy az alapító ülés itt ezen falak között történt és úgy gondolom, hogy ez a tény is emeli a mai közgyűlésünk ünnepi hangulatát. Viszonylag kevés kamara mondhatja el magáról azt, hogy a 150 éves évfordulót ugyanazon falak között ünnepelheti, amely falak között az alapítás megtörtént. Érdemes megjegyezni, hogy a kamara mai területe eredeti elképzelés szerint a Budapesti Ügyvédi Kamarához tartozott volna. Ezzel a

megyei ügyvédség nem értett egyet, és ezért 1874. december 27-én a Székesfehérvári Törvényszékhez bejegyzett ügyvédek gyűlést tartottak és elhatározták, hogy küldöttséget menesztenek az Igazságügyi Miniszterhez az önálló fehérvári kamara ügyében.

Ügyüket végül a főispán támogatásával sikerült diadalra vinni.

Az 1875. február 18-án tartott kamarai alakuló közgyűlésen a 87 választásra jogosult ügyvéd közül 73 jelent meg. A közgyűlést a törvényszék elnöke nyitotta meg, majd a korelnök Gaál Lajos veszprémi ügyvéd vette át az elnöki tiszteletet.

A kamara első elnöke Szűts Sándor székesfehérvári ügyvéd lett. Az elnökhelyettesi tisztelet mindaddig, ameddig a Veszprémi Kamara önálló nem lett, veszprémi ügyvéd látta el, első alkalommal Gaál Lajos személyében.

A kamara első titkára Pálffy Károly székesfehérvári ügyvéd lett. Úgy gondolom, hogy érdemes e személyek nevének felsorolása és megjegyzése.

Ilyen körülmények között jött létre tehát a Székesfehérvári és Veszprémi Ügyvédi Kamara. Az ezt követő 150 évben napjainkig több ügyvédi rendtartás és változás következett be, de a kontinuitás megmaradt. Ilyen változások voltak, hogy az átmeneti időszakban 1946. október 15. napjával megszüntették a Székesfehérvári és Veszprémi Ügyvédi kamarát és a Fejér megyei ügyvédek a Pestvidéki Ügyvédi Kamarához, míg a Veszprém megyei ügyvédek a Győri Ügyvédi Kamarához rendeltettek átjegyezni. Aztán 1958-ban az igazságügy-miniszter 9/1958-as számú rendelete a megyeszékhelyekkel, Székesfehérvár és Veszprém központokkal ügyvédi kamarák felállítását rendelte el.

Tisztelt Kollégák, kedves Vendégeink!

Ezek voltak a történeti keretek, amelyek között létrejött és működött az ügyvédi önállóság és függetlenség első számú zálogaként is értelmezhető kamarai rendszer.

Mit is ünneplünk tehát ma? Ünnepeljük 150 éves múltunkat, azt a 150 évet, amely kisebb-nagyobb kihagyások mellett a kamarai rendszer létrehozásával és fenntartásával lehetővé tette, hogy a jogállamiság szempontjából alapvető fontosságú hivatásunkat a már idézett 1874. évi XXXIV-es törvénycikk szellemiségében önállóan és függetlenül láthassuk el.

Persze ne legyünk naivak, mindig voltak olyan időszakok, ahol a kamarai függetlenség gondolata az aktuális hatalomnak nem tetszett, szemet szűrt és ebbe beavatkozott direkt, vagy indirekt eszközökkel. Ami azonban az ügyvédi kar erejét bizonyítja, hogy az ilyen beavatkozásokat erejéhez képest mindig korlátozta, és a beavatkozásokat követő időszakokban a függetlenségét teljes mértékben vissza tudta nyerni.

Miért fontos ez a függetlenség?

Az igazságszolgáltatást a laikusok részére elsődlegesen a bíróság testesíti meg. De ennek az igazságszolgáltatásnak a bírósággal azonos súlyú és megkerülhetetlen tényezője az ügyvéd. Természetesnek vesszük és fontosnak tartjuk a bírói függetlenséget, amikor azt bármilyen oldalról támadás éri, azonnal felhördül a társadalom. Ennek az elmúlt hónapokban is tanúi lehettünk.

Keveset beszélünk róla, illetve kevésbé van a köztudatban az, hogy ugyanilyen fontos az ügyvéd függetlensége. Az ügyvéd függetlensége nélkül az igazságszolgáltatás nem működhet. Ennek a függetlenségnek pedig alappillére az 1875-ben létrejött kamarai rendszer, hiszen ez tette lehetővé azt, hogy külső hatalom – legyen az állami, vagy más – ne tudjon beavatkozni az ügyvéd tevékenységébe és ne tudja befolyásolni a független döntéseit. Ezért fontos tehát az ügyvédi függetlenség. Számunkra, de a jogkereső közönség és az egész társadalom számára is.

Mit jelent ez a függetlenség?

Jelenti azt, hogy a kamarai rendszeren belül kizárólag a kamara jogosult dönteni az ügyvédek személyi és hatósági, valamint fegyelmi ügyeiben is. Ez egy elképzelhetetlenül komoly vívmány és eredmény. Gondoljunk csak bele, kedves Kollégák, hogy milyen szájízzel vennénk azt, ha egy eljárásban nem a kollégák, hanem egy külső szervezet járna el ügyeinkben. Vagy milyen érzés lenne az, ha a tagfelvételek körében nem mi magunk dönthetnénk arról, hogy ki kerül a kamaránk tagjai közé, vagy ki és milyen feltételek mellett törlésre. Természetesen itt a döntések jogszabályi keretek között korlátozottak, hiszen mint tudjuk, amennyiben a feltételeknek megfelel a törvénycikk szerint megjelölt „jellemes férfiú” vagy hölgy, úgy egy felvételi kérelem nem tagadható meg. Azonban itt is vannak mérlegelési lehetőségek, amik kifejezetten arra vonatkoznak, hogy kizárólag a már említett jellemes kollégák kerüljenek a tagjaink körébe. Óvnunk és védenünk kell ezt az eredményt, mivel ez az egyik legfontosabb záloga annak, hogy hivatásunkat önállóan és külső befolyásoktól mentesen, kizárólag a jogszabályoknak és saját lelkiismeretünknek alárendelve tudjuk elvégezni.

Ezt ünnepeljük tehát ma! Azt, hogy az ügyvédi függetlenség lehetővé teszi az önálló hatalmi ág, az igazságszolgáltatás független működését.

Nem lenne teljes a mai köszöntő akkor, ha nem térnénk ki az ügyvédség jelenkori helyzetére és azokra a kihívásokra, amelyekkel szembenéz.

Ebben a körben ismét egy idézetet szeretnék felolvasni.

Az idézet Tóth Lőrincz ügyvédnek Pozsonyban, 1848-ban kiadott dolgozatából származik.

Tóth Lőrincz a következőket írta:

„A legjelesebb publicisták általános közvéleménye, hogy az ügyvédi kar magasb, vagy süllyedtebb állása az ország politikai egészségének egyik legbiztosb hévmérője, hogy a jogvédek méltánylása egy lépést tart egyenes arányban áll a jogok tisztelésével, melly az országos egészségnek nélkülözhetetlen föltétele.”

Olyan hatások között dolgozunk, amely hatások összességükben némileg nehezebb körülményeket teremtenek munkánkban. Ennek ellenére az ügyvédi kar a nehezebb körülmények között is tisztességgel teljesítette és teljesíti a dolgát és alapvető alkotmányos feladatának teljes mértékben eleget tett és tesz.

És itt ismét csak szeretnék visszautalni az 1874. évi XXXIV-es törvénycikk kommentárjának idézett gondolataira, mely szerint mi az ügyvéd feladata: *„az ügyvédnek hivatása a jog védelme... ő ellenőrzi a bíróságokat és hatóságokat, nehogy eljárásuk netán tévedéseik által a polgárok jogait sértsék... mert habár az ügyvéd közvetlenül csak egyes polgárokat képvisel és egyesek jogait védelmezi, eljárásának alapját mégis a jog eszméje képezi...”* Úgy vélem, hogy karunk tagjai jelenleg is

megfelelnek a fenti kitételnek és büszkén vallhatjuk azt, hogy az ügyvédi kar az igazságszolgáltatás nélkülözhetetlen és feladatát magas szinten ellátó része.

A helyzetünk értékeléséhez hozzátartozik még a pillanatnyi állapotok jellemzése.

Valamennyien tapasztaljuk a munkánk körülményeinek megváltozását. Exponenciális sebességgel történik meg, illetve jórészt már megtörtént a technológia forradalom.

Egy emberöltő sem kellett ahhoz, hogy az egyébként valószínűleg senki által vissza nem sírt indigós, mechanikus írógépek világából belesöpentünk az elektronikus eljárások sűrűjébe.

Ez kezdődött a cégeljárásokkal, folytatódott az e-pereskedéssel és jelenleg folyamatban van az e-ingatlan-nyilvántartás bevezetése, nem kicsi döccenőkkel. Ma már az ügyvédi munka elképzelhetetlen magas szintű IT támogatás nélkül. Ez sajnos azt is jelentette és jelenti, hogy a kollégák egy része kiszorul a munkából, mert életkora, és/vagy affinitásának hiánya miatt az elektronikus világban mozogni már nem képes. És ez csupán még az út eleje, attól tartok. Beláthatatlan következményei lehetnek a munkánkra a mesterséges intelligencia által előrevetített kihívások.

És meg kell említeni a munkánk körülményei között a jogalkotást, amelynek sebessége és mértéke olyan mennyiséget zúdít a nyakunkba, amely szinte követhetlenné teszi a jogalkalmazó részére a hatályos jog feldolgozását.

Itt csak utalni szeretnék arra, a valamennyiünk által nemegyszer átélt élményre, amikor éjjel 1-kor megjelenik egy 300 oldalas salátatörvény, amely azonnal hatályba is lép. Na, ember legyen a talpán, aki ezt leköveti.

Tisztelt Kollégák!

Ilyen körülmények között dolgozunk és mégis azt gondolom, hogy optimizmussal kell a jövőre tekintenünk. Mire alapítom ezt az optimizmust?

Elsősorban az elmúlt 150 évre és arra a tapasztalatra és tudásra, amelyet az ügyvédi kar ebben az időszakban felhalmozódott és generációról generációra átadott. Hihetetlen tudás halmozódott fel az ügyvédtársadalomban, köszönhetően elődeink és ma már a mi munkánknak is.

Ez a tudás és tapasztalat az, amelyre nyugodtan támaszkodhatunk ma is.

Alapítom továbbá optimizmusomat arra a tényre, hogy ebben a 150 évben a mainál jóval nehezebb körülmények között is megállta a kar a helyét és ellátta a már sokszor hivatkozott feladatait.

Megyénk és Veszprém megye ügyvédi létszáma évek óta minimális változással stabilnak mondható.

Van elegendő utánpótlása tehát a karnak és biztosnak tűnik az, hogy az ügyvédi hivatás továbbra is vonzó a fiatalok számára.

Nyugodt szívvel állíthatom, hogy megyénk és Veszprém megye ügyvédi társadalma megfelel a kihívásoknak és a jövőben is el fogja látni feladatait.

És ezért legyünk büszkék!

Legyünk büszkék hivatásunkra, munkánkra, arra a sokszor nehéz körülmények között elvégzett felelősségteljes tevékenységre, amelyet nap mint nap végzünk. Legyünk büszkék elődeinkre, arra a 150 évnyi múltra, amelynek mi is részesei vagyunk!

Ezzel a gondolattal kívánok minden kedves kollégának kitartást és jó egészséget a nem könnyű, ámde nagyon szép hivatásunk további gyakorlásához.